

[Olga Černá: Zajímavé knihy a časopisy jsou základem dobré knihovny, ale samy o sobě nestačí](#) [1]

Autor:

- [ČERNÁ, Olga](#) [2], [JANSOVÁ, Linda](#) [3]

Číslo:

- [2019, ročník 28, číslo 3](#) [4]

Rubrika:

- [Rozhovor](#) [5]

Klíčová slova:

- [Černá, Olga](#) [6], [Městská knihovna Tábor](#) [7], [spisovatelé](#) [8]

Olga Černá působí nejenom jako knihovnice, ale je i spisovatelkou. Kromě oceňovaných knížek pro dětské čtenáře je rovněž autorkou publikace s řadou námětů pro rozvíjení dnes často skloňované čtenářské gramotnosti. V rozhovoru nastiňuje mj. svou představu o tom, jak by měla vypadat ideální vesnická knihovna, a přibližuje desatero nezadatelných práv čtenářů.

Podářilo se mi vypátrat, že jste vystudovanou agronomkou. To je přece jenom od knihovnického a spisovatelského řemesla trochu vzdálená oblast. Co ten odklon od zemědělství způsobilo?

V zemědělství, konkrétně v laboratoři šlechtitelské stanice, jsem pracovala jen krátce, než se mi narodily děti. Po mateřské jsem se tam na chvíli vrátila, ale brzo jsem utekla za pult knihkupectví, kde mi bylo mnohem líp, a už jsem u knížek zůstala. Zemědělství je myslím beze mě taky mnohem líp.

Poměrně dlouho (od roku 2004 do roku 2015) jste byla knihovnicí v místní knihovně v Nadějkově nedaleko Milevska. Jak jste vnímala roli knihovny v obci? Podářilo se Vám ji za dobu Vašeho působení nějak posunout nebo rozšířit?

Knihovna mi přišla jako přirozená a důležitá služba v obci, stejně jako třeba obchod nebo hospoda. V roce 2004, kdy jsem knihovnu v Nadějkově přebírala, ji paní knihovnice ji měla jako „vedlejšák“ ke své hlavní práci učitelky. Díky podpoře úřadu práce (na „společensky účelné místo“) a pochopení zastupitelstva obce jsem tam mohla začít pracovat na poloviční úvazek. Takže jsem rozšířila výpůjční dobu, přestavěla regály, anektovala vedlejší místnost, vymýšlela programy pro děti, besedy nebo výstavy, začala s knížkami jezdit do menších osad... Všecko tam pokračuje i dneska, tak se mi snad posun povedl.

Jak by podle Vás měla vypadat ideální vesnická knihovna? A do jaké míry se podle Vašich zkušeností daří tento ideál naplňovat?

Líbilo by se mi příjemné, klidné a inspirativní místo, kde se lidé můžou potkávat, trávit čas, něco se dozvědět o minulosti, současnosti i budoucnosti své obce a kde je prostor pro nejrůznější akce. Nabídka zajímavých knížek a časopisů, přístup na internet nebo možnost kopírování a tisku by měly být samozřejmostí, ale samy o sobě dobrou knihovnu neudělají.

Takový ideál pochopitelně jednak něco stojí a za druhé klade velké nároky na osobu knihovnice/knihovníka: musí zvládnout všecko od akvizice po zametání podlahy, mít nápady i energii na jejich uskutečnění, dobré vztahy s lidmi v obci a zájem o to, co se v místě děje... Neznám tolik vesnických knihoven, abych si je troufla obecně hodnotit, ale mám dojem, že druhá podmínka je zatím splněná výrazně častěji než ta první.

Ted' obraťme list. Co bylo Vaším vůbec prvním literárním dílem? Je to něco, co bylo vydáno, nebo něco, co je (zatím) v šuplíku?

První, na co si vzpomínám, byl sešit s asi deseti básničkami a deseti obrázky, který jsme s kamarádkou Violou vytvořily někdy ve třetí třídě. Já jsem psala, ona kreslila, tak jsme to daly dohromady a výsledek jsme (jako největší šprtky) věnovaly naší oblíbené učitelce, která ten rok ze školy odcházela.

V roce 2014 Vám v nakladatelství Portál vyšla knížka *Čtení není žádná nuda: náměty k rozvíjení čtenářské gramotnosti a radosti ze čtení*. Proč vlastně vznikla a co si kladla za cíl?

Knížka vznikla z iniciativy nakladatelství, které si myslelo, že když pro děti píšu a scházím se s nimi v knihovně a na besedách, budu schopná na tohle téma sepsat příručku. Moc jsem se na to necítila, nemám žádné pedagogické vzdělání a pracuju spíš metodou pokus-omyl. V knížce jsem se tedy snažila popsat možnosti, ze kterých jsem vycházela (fond a prostor knihovny, počet a věk dětí...), a zachytit, co se mi osvědčilo víc a co méně. Jsou tam i ukázky pracovních listů, ale kdo bude v knížce hledat hlavně hotové návody, bude asi zklamaný. Spíš se v ní, aspoň doufám, dá najít inspirace k vlastnímu přemýšlení o tom, co je možné s dětmi v knihovně podnikat.

Hned zpočátku v knize zmiňujete desatero nezadatelných práv čtenářů. Můžete jej našim čtenářům stručně přiblížit?

Autorem desatera je francouzský spisovatel a učitel Daniel Pennac, který se ve své knize *Jako román* zabývá otázkou, jak dětem čtení neznechutit. Doporučuje (stručně): nehodnotit, nenutit a nevysmívat se, nechat děti číst, co chtějí, kde chtějí a jak chtějí (třeba přeskakovat stránky nebo číst jednu knihu pořád dokola), dovolit jim snít a být jim nablízku. A sám rád číst, samozřejmě. Já bych doporučila celou jeho knihu, opravdu se čte „jako román“.

Dlouhodobě spolupracujete s nakladatelstvím Baobab, vyšly Vám v něm např. tituly *Kouzelná baterka* (ten získal několik ocenění), *Poklad starého brouka*, *Jitka a kytky* nebo *Klára a 11 babiček*. Jak vznikají náměty na jednotlivá díla? Přicházíte s nimi přímo Vy nebo Vás s nimi oslovují redaktori nakladatelství?

Náměty jsou moje, i když občas mě někdo musí postrčit, abych si sedla a psala. Třeba *Kouzelná baterka* vznikla na žádost ilustrátorky Michaely „nenapsala bys mi text k večerníčkům?“ (večerníčky pak ale televize nechtěla) nebo *Poklad starého brouka* na základě otázky nakladatelky Terezy „proč píšeš o klukovi ve městě, když bydlíš na samotě u lesa?“ Výjimkou byla kniha *To je Praha*, kde bylo od začátku z větší části dané, o čem bude a jak by měla vypadat.

Asi bych měla ještě zmínit, že nakladatelství Baobab tvoří tři lidi: Tereza a Juraj Horváthovi – Tereza se věnuje textům, Juraj výtvarně podobě knih – a Bára Čermáková, která se stará o veškerý provoz.

Podstatnou složkou knížek pro děti jsou ilustrace. Jak probíhá taková spolupráce autora s ilustrátorem? Pracuje ilustrátor s již hotovým textem nebo Vás třeba návrh obrázku inspirovat k dodatečné úpravě textu?

Je to různé. Někdy jsem odevzdala text a pak viděla až hotovou, ilustrovanou knížku. Zmíněnou Prahu jsem několikrát předělávala podle připomínek ilustrátorky Michaely Kukovičové a Horváthových. Když Alžběta Skálová ilustrovala *Klárku a 11 babiček*, občas mi psala a upřesňovala si podrobnosti („harmonika je tahací nebo foukací?“). Zvláštní případ byla knížka *Ztracený deník profesora z Essexu*, kde jsem k obrázkům fantastických zvířat Miroslava Šaška vymýšlela text.

Přibližně sedm let (od roku 2007 do roku 2014) jste psala [blog na serveru Respektu](#) [9]. Pokud statistiky nelžou, připravila jste pro blog neuvěřitelných 163 příspěvků. S jakými reakcemi čtenářů se Vaše příspěvky setkávaly? Která témata vyvolávala největší diskuse?

Čtenáři mě většinou viděli jako „tu smířlivou paní z venkovské knihovny“. Psala jsem právě o knihovně, o příhodách ze vsi, cestách přes les, přes pole nebo do města, což nejsou vyloženě kontroverzní témata. Nejdlejší diskusi jsem myslím měla u příspěvku o pohádkách Ivana Martina Jirouse a Egona Bondyho, kde se strhla hádka o významu undergroundu, ale možná si to už nepamatuji úplně přesně.

Nyní působíte v tábořské městské knihovně, která se pravidelně aktivně zapojuje do literárního festivalu Tabook. Co Vás na něm - jako autorku i jako knihovnici - nejvíce oslovuje?

Tabook každoročně pozoruju s úžasem, jako přírodní úkaz, vyrůstající z počátečního chaosu do krásy a pestrosti díky neuvěřitelnému nasazení organizátorů a desítek dobrovolníků. Znamená pro mě hlavně možnost setkat se s milými lidmi, které pak třeba celý rok - až do dalšího Tabooku - nevidím, a taky s těmi, o jejichž práci bych se bez Tabooku vůbec nedozvěděla nebo bych se k ní nedostala tak blízko: v roce 2017 to třeba byla výtvarnice Andrea Dezsö, rok nato Gerhard Jäger a jeho knihovna ABC a naposledy Jiří Zemánek, který nás vzal na „procházku hlubokým časem“.

Děkuji za rozhovor!

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2019-rocnik-28-cislo-3/olga-cerna-zajimave-knihy-casopisy-jsou>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2019-rocnik-28-cislo-3/olga-cerna-zajimave-knihy-casopisy-jsou>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/cerna-olga>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/jansova-linda>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2019-rocnik-28-cislo-3>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/rozhovor>
- [6] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/cerna-olga>
- [7] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/mestska-knihovna-tabor>
- [8] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/spisovatele>
- [9] <https://cerna.blog.respekt.cz/>